

IMUNSKO POGOJENI NEŽELENI UČINKI

IMMUNE-RELATED ADVERSE EFFECTS

Asist. dr. Nežka Hribernik, dr. med.

Sektor internistične onkologije, Onkološki inštitut Ljubljana, Zaloška cesta 2, Ljubljana

Medicinska fakulteta, Univerza v Ljubljani, Vrazov trg 2, Ljubljana.

Zaviralci imunskih nadzornih točk dokazano podaljšajo preživetje in izboljšajo kakovost življenja številnim onkoloških bolnikom. Pri bolnikih s kožnim melanomom so postali standard zdravljenja že pred dobrimi desetimi leti in se trenutno uporabljajo v sklopu zdravljenja tako metastatske kot omejene bolezni. Vedno več je dolgoživečih bolnikov z melanomom, ki so prejeli to vrsto zdravljenja. To izjemno učinkovitost pri melanomskih bolnikih krnijo njihova posebna vrsta neželenih učinkov, imenovanih imunsko pogojeni neželeni učinki. Ti so posledica prekomerne aktivacije bolnikovega lastnega imunskega sistema. Običajno so blage do zmerne stopnje, privedejo pa tudi do resnih ali celo življenje ogrožajočih zapletov. Njihov nastanek je nepredvidljiv, validiranih prediktivnih bioloških označevalcev razvoja imunsko pogojenih neželenih učinkov zaenkrat ni. Prizadet je lahko kateri koli organ v telesu, intenzitete so lahko zelo različne. Ameriško združenje za klinično onkologijo (ASCO), Evropsko združenje za medicinsko onkologijo (ESMO), Združenje za imunoterapijo raka (SITC) ter druge organizacije so izoblikovale priporočila za obvladovanje imunsko pogojenih neželenih učinkov. Priporočila niso osnovana na podlagi prospektivnih kliničnih raziskav zaradi težke izvedljivosti takih raziskav. Osnovni princip obravnave je enak obravnavi avtoimunskih bolezni, čeprav to niso. Zdravilo izbora so kortikosteroidi, odmerek in način vnosa sta odvisna od vrste in stopnje imunsko pogojenih neželenih učinkov. V primeru odpornosti na kortikosteroidno zdravljenje ali ko so ti neželeni učinki višje stopnje, se uporablja druga imunosupresivna zdravila (zaviralci IL-1 in IL-6, mikofenolat, zaviralci TNF- α). Za uspešno obvladovanje resnih imunsko pogojenih neželenih učinkov je potrebno multidisciplinarno sodelovanje s subspecialisti drugih strok, kot so nevrologi, gastroenterologi, pulmologi, revmatologi, kardiologi, dermatologi in drugi. IpNU imajo zelo raznoliko klinično sliko, zato lahko ostanejo neprepoznani in nezdravljeni. Večja ozaveščenosti glede ipNU je potrebna na vseh nivojih medicinskih strok.